LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAEIKSI TYÖTTÖMYYSTURVALAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Työ- ja tasa-arvovaliokunta

18.4.2024

Mauri Kotamäki

Ekonomisti, VTT

Työttömyyden yleiskuva

Kuvio 1 Työttömyysaste Suomessa ja verrokkimaissa. Lähde: AMECO.

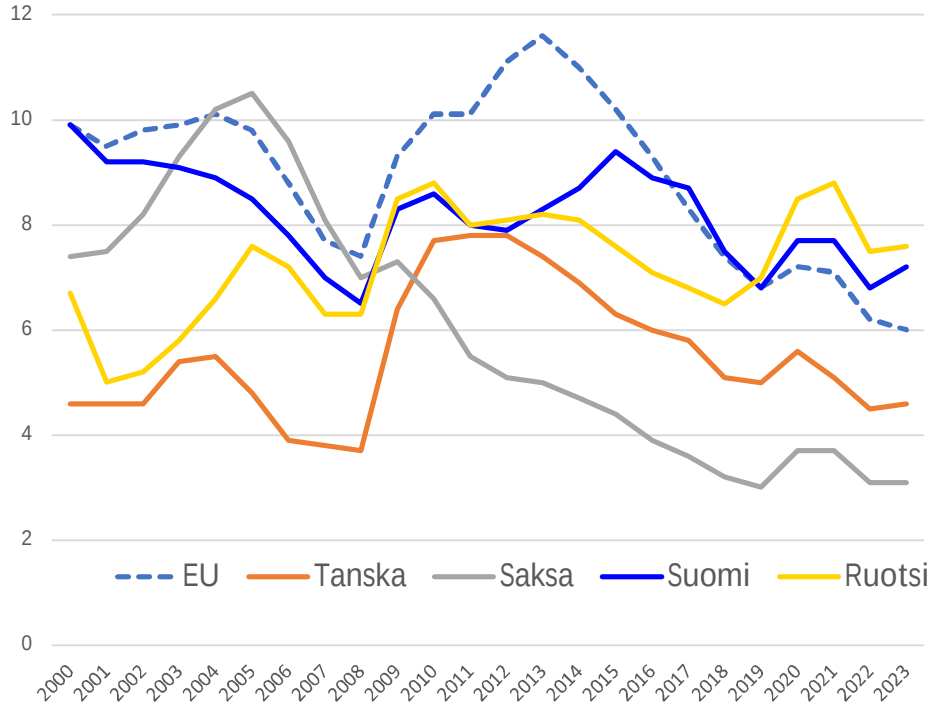

- Työmarkkinoilla on haasteita, jotka pitävät rakenteellisen työttömyyden korkeana

Ansiosidonnaisen taso, kesto ja porrastus

- Ansiosidonnaisen kesto Suomessa on melko pitkä
- Taso on eurooppalaisittain vertailukelpoinen, mutta pohjoismaisittain matalampi. HE:n jälkeen ero kasvaa
  - Ruotsissa ja Tanskassa työttömyysvakuutuksessa on katto
- Työttömyysturvan porrastaminen on yleistä muissa maissa
- Työttömyysturvan muutokset vaikuttavat kaikkiin työttömiin odotuskanavan kautta

Työssäoloehdon erityissäännösten kiristäminen

Kuvio 2 Yhteenlasketut työkuukaudet vuosina 2004–2013 syntymäviikon mukaan vuosina 1949 ja 1950 syntyneille, jotka työskentelivät yksityisellä sektorilla vuonna 2001. Lähde: Kyyrä ja Pesola (2017)

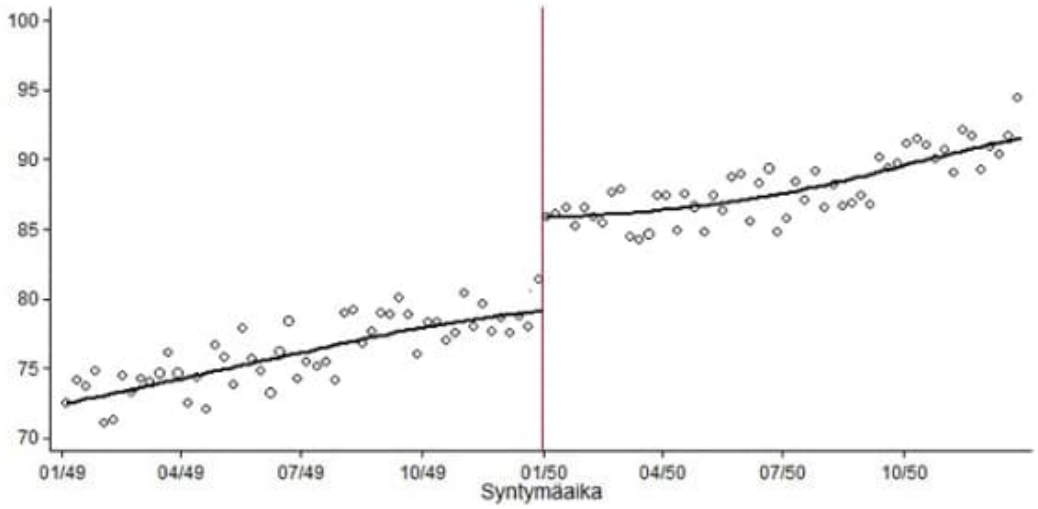

- Rakenteelliset tekijät ovat ylläpitäneet ikääntyneiden korkeaa työttömyyttä ja matalaa työllisyyttä
- On työlinjan mukaista kitkeä ”varhaiseläköitymisreittejä”

Huoli työsuhteen laadun heikkenemisestä

- Huoli on relevantti joissain olosuhteissa
- Suomen tapauksessa huoli on vähäinen
  - Ansiosidonnaisen kesto tyypillisesti 400 päivää
- Tatsiramos (2014) toteaa kokooma-artikkelissaan, että anteliaan työttömyysturvan vaikutukset työsuhteen laatuun ovat vähäisiä ja todennäköisesti nämä hyödyt eivät ylitä pidemmistä työttömyysjaksoista aiheutuneita kustannuksia

Yhteenveto

- Julkinen talous on ”liian” alijäämäinen
- Työhön kannustava sosiaaliturva on yksi keino korjata julkisten tulojen ja menojen epäsuhtaa
  - Ei ainut perustelu: yhteiskunnan kannalta korkea rakenteellinen työttömyys on itsessään ongelma
- Alijäämäinen julkinen talous altistaa sosiaaliturvan leikkauksille
  - Sosiaaliturvan tasosta huolta kantavien tulisi kiinnittää enemmän huomiota julkisen sektorin kestävään taloudenpitoon